

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 20ής Ιανουαρίου 2016 *

«Προδικαστική παραπομπή — Πολιτική ανταγωνισμού — Άρθρο 101 ΣΛΕΕ — Κανονισμός (ΕΚ) 1/2003 — Τομέας των διεθνών μεταφορών εμπορευμάτων — Εθνικές αρχές ανταγωνισμού — Νομική ισχύς των μέσων του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ανταγωνισμού — Πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του δικτύου αυτού — Αίτηση απαλλαγής υποβαλλόμενη στην Επιτροπή — Συνοπτική αίτηση απαλλαγής υποβαλλόμενη σε εθνικές αρχές ανταγωνισμού — Σχέση μεταξύ των δύο αυτών αιτήσεων»

Στην υπόθεση C-428/14,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Consiglio di Stato (Ιταλία) με απόφαση της 1ης Απριλίου 2014, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 18 Σεπτεμβρίου 2014, στο πλαίσιο της δίκης

DHL Express (Italy) Srl,

DHL Global Forwarding (Italy) SpA

κατά

Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato,

παρισταμένων των:

Schenker Italiana SpA,

Agility Logistics Srl,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta, πρόεδρο του πρώτου τμήματος, προεδρεύουσας του δεύτερου τμήματος, J. L. da Cruz Vilaça (εισηγητή), A. Arabadjiev, K. Λυκούργου και J.-C. Bonichot, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Wathelet

γραμματέας: V. Giacobbo-Peyronnel, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 9ης Ιουλίου 2015,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η DHL Express (Italy) Srl και η DHL Global Forwarding (Italy) SpA, εκπροσωπούμενες από τους M. Siragusa και G. Rizza, avvocati,
- η Schenker Italiana SpA, εκπροσωπούμενη από τους G.L. Zampa, G. Barone και A. Di Giò, avvocati,
- η Agility Logistics Srl, εκπροσωπούμενη από τους A. Lirosi, M. Padellaro και A. Pera, avvocati,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τους S. Fiorentino και P. Gentili, avvocati dello Stato,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze και A. Lippstreu,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον D. Colas και τη J. Bousin,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη C. Pesendorfer,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τη V. Kaye, επικουρούμενη από τον D. Beard, QC, και τη V. Wakefield, barrister,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους L. Malferrari, G. Meeßen και T. Vecchi,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2015,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, καθώς και του άρθρου 11 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 101 [ΣΛΕΕ] και [102 ΣΛΕΕ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, των DHL Express (Italy) Srl και DHL Global Forwarding (Italy) SpA (στο εξής, από κοινού: DHL) και, αφετέρου, της Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (Αρχή προστασίας του ανταγωνισμού και των κανόνων της αγοράς, στο εξής: AGCM), σχετικά με την απόφαση της αρχής αυτής περί επιβολής προστίμων στην DHL λόγω συμμετοχής της σε σύμπραξη στον τομέα των υπηρεσιών διεθνούς οδικής διαμετακόμισης εμπορευμάτων από και προς την Ιταλία, κατά παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

Το νομικό πλαίσιο

Η κανονιστική ρύθμιση της Ένωσης

- 3 Η αιτιολογική σκέψη 15 του κανονισμού 1/2003 έχει ως ακολούθως:

«Η Επιτροπή και οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών θα πρέπει να αποτελούν από κοινού ένα δίκτυο δημόσιων αρχών που θα συνεργάζονται στενά με σκοπό την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας του ανταγωνισμού. Για το σκοπό αυτό είναι απαραίτητο να συγκροτηθούν κατάλληλοι μηχανισμοί ενημέρωσης και διαβουλεύσεων. Οι περαιτέρω λεπτομέρειες για τη συνεργασία εντός του δικτύου καθορίζονται και αναθεωρούνται από την Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη.»

- 4 Το άρθρο 11 του κανονισμού 1/2003, με τίτλο «Συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών», έχει ως εξής:

«1. Η Επιτροπή και οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών συνεργάζονται στενά για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού.

2. Η Επιτροπή διαβιβάζει στις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών αντίγραφο των σημαντικότερων στοιχείων που έχει συλλέξει με σκοπό την εφαρμογή των άρθρων 7, 8, 9 και 10 και του άρθρου 29, παράγραφος 1. Κατόπιν αιτήσεως της αρχής ανταγωνισμού κράτους μέλους, η Επιτροπή της διαβιβάζει αντίγραφο άλλων υφιστάμενων εγγράφων που είναι αναγκαία για την εκτίμηση της υπόθεσης.

3. Όταν οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ενεργούν κατ' εφαρμογή του άρθρου [101 ΣΛΕΕ] ή του άρθρου [102 ΣΛΕΕ], ενημερώνουν εγγράφως την Επιτροπή πριν ή αμέσως μετά την έναρξη του πρώτου τυπικού μέτρου έρευνας. Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να διαβιβασθούν και στις αρχές ανταγωνισμού των λοιπών κρατών μελών.

4. Το αργότερο 30 ημέρες πριν από την έκδοση απόφασης με την οποία θα διατάσσεται η παύση μιας παράβασης, θα γίνονται δεκτές αναλήψεις δεσμεύσεων ή θα ανακαλείται το ευεργέτημα ενός κανονισμού περί απαλλαγής κατά κατηγορία, οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ενημερώνουν την Επιτροπή. Προς το σκοπό αυτό, παρέχουν στην Επιτροπή την περίληψη της υποθέσεως, την προβλεπόμενη απόφαση ή, εάν δεν ληφθεί απόφαση, κάθε άλλο έγγραφο που επισημαίνει τον προτεινόμενο τρόπο δράσης. Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να διαβιβασθούν και στις αρχές ανταγωνισμού των λοιπών κρατών μελών. Κατ' αίτηση της Επιτροπής, η αρχή ανταγωνισμού που έχει κινήσει τη διαδικασία θέτει στη διάθεση της Επιτροπής άλλα έγγραφα τα οποία βρίσκονται στην κατοχή της και είναι αναγκαία για την εκτίμηση της υπόθεσης. Οι πληροφορίες που παρέχονται στην Επιτροπή μπορούν να διαβιβασθούν στις αρχές ανταγωνισμού των λοιπών κρατών μελών. Οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού μπορούν επίσης να ανταλλάξουν μεταξύ τους πληροφορίες που απαιτούνται για την εκτίμηση υπόθεσης της οποίας έχουν επιληφθεί δυνάμει των άρθρων [101 ΣΛΕΕ] και [102 ΣΛΕΕ].

5. Οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών δύνανται να συμβουλευούνται την Επιτροπή σχετικά με οποιαδήποτε υπόθεση που αφορά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας.

6. Η κίνηση διαδικασίας με σκοπό την έκδοση απόφασης κατ' εφαρμογή του κεφαλαίου III από την Επιτροπή συνεπάγεται την απώλεια από τις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών της αρμοδιότητάς τους να εφαρμόζουν τα άρθρα [101 ΣΛΕΕ] και [102 ΣΛΕΕ]. Εάν η αρχή ανταγωνισμού κράτους μέλους έχει ήδη επιληφθεί μιας υπόθεσης, η Επιτροπή κινεί διαδικασία μόνον κατόπιν διαβούλευσης με αυτή την εθνική αρχή ανταγωνισμού.»

- 5 Το άρθρο 35, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003 προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη ορίζουν την αρχή ανταγωνισμού ή τις αρχές που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή των άρθρων [101 ΣΛΕΕ] και [102 ΣΛΕΕ] κατά τρόπο ώστε να τηρούνται όντως οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού. [...] Οι οριζόμενες αρχές ενδέχεται να περιλαμβάνουν δικαστήρια.»

- 6 Το σημείο 1 της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία στο πλαίσιο του δικτύου των αρχών ανταγωνισμού (ΕΕ 2004, C 101, σ. 43, στο εξής: ανακοίνωση για τη συνεργασία) προβλέπει τα κατωτέρω:

«Με τον κανονισμό 1/2003 [...] καθιερώθηκε ένα σύστημα παράλληλων αρμοδιοτήτων βάσει του οποίου η Επιτροπή και οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών [...] δύνανται να εφαρμόζουν τα άρθρα [101 ΣΛΕΕ] και [102 ΣΛΕΕ]. Από κοινού, οι [εθνικές αρχές ανταγωνισμού] και η Επιτροπή συναποτελούν ένα δίκτυο δημόσιων αρχών: ενεργούν προς χάριν του δημόσιου συμφέροντος και συνεργάζονται στενά με στόχο την προάσπιση του ανταγωνισμού. Το δίκτυο αυτό αποτελεί έναν μηχανισμό για διαβουλεύσεις και συνεργασία στο πλαίσιο της εφαρμογής και επιβολής της πολιτικής ανταγωνισμού της ΕΚ. Το δίκτυο παρέχει ένα πλαίσιο για τη συνεργασία των ευρωπαϊκών αρχών ανταγωνισμού σε περιπτώσεις εφαρμογής των άρθρων [101 ΣΛΕΕ] και [102 ΣΛΕΕ] και συνιστά τη βάση για τη διαμόρφωση και διατήρηση μιας κοινής αντίληψης περί ανταγωνισμού στην Ευρώπη. Το δίκτυο καλείται Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού ("ΕΔΑ").»

- 7 Λαμβανομένου υπόψη του εν λόγω συστήματος παράλληλων αρμοδιοτήτων, μέσω του οποίου όλες οι αρχές ανταγωνισμού έχουν την εξουσία να εφαρμόζουν το άρθρο 101 ΣΛΕΕ, τα σημεία 8 έως 15 της ανακοίνωσης για τη συνεργασία απαριθμούν τα κριτήρια που καθιστούν εφικτό τον προσδιορισμό των αρχών οι οποίες είναι «σε κατάλληλη θέση» να επιληφθούν συγκεκριμένης υπόθεσης. Επομένως, σύμφωνα με το σημείο 14 της ανακοίνωσης αυτής, «η Επιτροπή ενδείκνυται όλως ιδιαιτέρως όταν μία ή περισσότερες συμφωνίες ή πρακτικές [...] παράγουν συνέπειες για τον ανταγωνισμό σε περισσότερα από τρία κράτη μέλη [...]».

- 8 Το σημείο 38 της ίδιας ανακοινώσεως έχει ως ακολούθως:

«Στον βαθμό που δεν υπάρχει κάποιο πλέγμα πλήρως εναρμονισμένων καθεστώτων επιείκειας που να καλύπτει το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μία αίτηση για επιείκεια η οποία έχει υποβληθεί σε συγκεκριμένη αρχή δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί ως αίτηση για επιείκεια με αποδέκτη οποιαδήποτε άλλη αρχή. Για τον λόγο αυτό, ο αιτών έχει συμφέρον να υποβάλει αίτηση επιείκειας σε όλες τις αρχές ανταγωνισμού που είναι αρμόδιες να εφαρμόζουν το άρθρο [101 ΣΛΕΕ] στο έδαφος όπου εκδηλώνονται οι επιπτώσεις της εκάστοτε παράβασης και οι οποίες είναι πιθανό να θεωρηθεί ότι βρίσκονται σε κατάλληλη θέση για να αναλάβουν δράση εναντίον της. Λόγω της σπουδαιότητας των χρονικών παραμέτρων στο πλαίσιο των περισσότερων υφιστάμενων καθεστώτων επιείκειας, όσοι ενδιαφέρονται να υπαχθούν στα καθεστώτα αυτά πρέπει επίσης να εξετάζουν κατά πόσον θα ήταν σκόπιμη η ταυτόχρονη υποβολή πολλαπλών αιτήσεων επιείκειας στις αρμόδιες αρχές. Εναπόκειται στον αιτούντα να προβεί στις ενέργειες που θεωρεί απαραίτητες για τη διασφάλιση της θέσης του έναντι των διαδικασιών που θα μπορούσαν να κινήσουν οι εν λόγω αρχές.»

- 9 Στο πλαίσιο του ΕΔΑ, εγκρίθηκε το 2006 πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας (στο εξής: πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ). Το πρόγραμμα αυτό, το οποίο δεν δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, είναι διαθέσιμο μόνο στον δικτυακό τόπο της Επιτροπής. Αναθεωρήθηκε τον Νοέμβριο του 2012, δηλαδή μετά τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης και, κατά συνέπεια, μετά την έκδοση της αποφάσεως της AGCM που αποτελεί το αντικείμενο της εκκρεμούσας ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου διαφοράς.

10 Το σημείο 3 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ ορίζει τα εξής:

«Το πρότυπο πρόγραμμα [επιείκειας] του ΕΔΑ θεσπίζει ένα πλαίσιο ώστε να ανταμείβονται για τη συνεργασία τους οι επιχειρήσεις μέλη συμφωνιών και πρακτικών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του. Τα μέλη του ΕΔΑ αναλαμβάνουν να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια, εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων τους, προκειμένου να ευθυγραμμίσουν τα αντίστοιχα προγράμματά τους με το πρότυπο πρόγραμμα [επιείκειας] του ΕΔΑ. Αυτό δεν εμποδίζει αρχή ανταγωνισμού να υιοθετεί περισσότερο ευνοϊκή προσέγγιση έναντι των επιχειρήσεων που ζητούν επιείκεια στο πλαίσιο του προγράμματός της. Το πρότυπο πρόγραμμα [επιείκειας] του ΕΔΑ καθεαυτό δεν θα μπορούσε να προκαλέσει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη σε αυτές τις επιχειρήσεις.»

11 Το σημείο 5 του προγράμματος αυτού, το οποίο αφορά τη μη επιβολή προστίμων «τύπου 1Α», προβλέπει τα εξής:

«Η αρχή ανταγωνισμού χορηγεί σε επιχείρηση απαλλαγή από επιβολή προστίμου, που σε άλλη περίπτωση θα της επιβαλλόταν, αν:

- α) η εν λόγω επιχείρηση είναι η πρώτη που παρέχει αποδεικτικά στοιχεία τα οποία, κατά την άποψη της αρχής ανταγωνισμού, κατά τον χρόνο εξετάσεως της αιτήσεως, της επιτρέπουν να πραγματοποιήσει στοχευμένους ελέγχους σχετικά με εικαζόμενη σύμπραξη·
- β) η αρχή ανταγωνισμού δεν διέθετε, κατά τον χρόνο καταθέσεως της αιτήσεως, επαρκείς αποδείξεις προκειμένου να εκδώσει απόφαση με την οποία να διατάσσει έλεγχο/να ζητεί ένταλμα ελέγχου από δικαστήριο ή δεν είχε ακόμα πραγματοποιήσει έλεγχο σε σχέση με την εικαζόμενη σύμπραξη, και

γ) πληρούνται οι όροι υπαγωγής σε καθεστώς επιείκειας.»

12 Το σημείο 22 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ προβλέπει ότι «[ό]ταν η Επιτροπή βρίσκεται σε “ιδιαίτερα κατάλληλη θέση” για να εξετάσει υπόθεση σύμφωνα με το σημείο 14 της ανακοινώσεως [για τη συνεργασία], η επιχείρηση που υποβάλλει ή προτίθεται να υποβάλει αίτηση απαλλαγής στην Επιτροπή μπορεί να υποβάλει συνοπτική αίτηση σε κάθε εθνική αρχή η οποία θεωρεί ότι βρίσκεται σε “κατάλληλη θέση” για να αναλάβει δράση στο πλαίσιο της ανακοινώσεως για τη συνεργασία. Οι συνοπτικές αιτήσεις πρέπει να περιλαμβάνουν τις ακόλουθες πληροφορίες σε επιγραμματική μορφή:

[...]

— τη φύση της εικαζόμενης συμπράξεως·

— [...], και

— τις πληροφορίες σχετικά με οποιαδήποτε αίτηση επιείκειας που έχει υποβληθεί ή πρόκειται να υποβληθεί όσον αφορά την εικαζόμενη σύμπραξη.»

13 Το σημείο 24 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ έχει ως εξής:

«Αν εθνική αρχή ανταγωνισμού στην οποία υποβάλλεται συνοπτική αίτηση αποφασίσει να ζητήσει ορισμένες συμπληρωματικές πληροφορίες, η επιχείρηση υποχρεούται να τις παράσχει αμελλητί. Αν αρχή ανταγωνισμού αποφασίσει να ενεργήσει στην υπόθεση αυτή, ορίζει προθεσμία εντός της οποίας η επιχείρηση υποχρεούται να παράσχει το σύνολο των απαραίτητων πληροφοριών και αποδεικτικών στοιχείων για την επίτευξη του απαιτούμενου επιπέδου αποδείξεως. Αν η επιχείρηση εκπληρώσει την υποχρέωσή της εντός της ταχθείσας προθεσμίας, οι παρασχεθείσες πληροφορίες θεωρείται ότι κοινοποιήθηκαν κατά την ημερομηνία υποβολής της συνοπτικής αιτήσεως.»

- 14 Το σημείο 7 των επεξηγηματικών σημειώσεων του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ προβλέπει τα ακόλουθα:

«Το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ αποβλέπει στην επίλυση των προβλημάτων που ανακύπτουν από την παράλληλη υποβολή περισσότερων αιτήσεων και παρέχει στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να προβλέψουν ασφαλέστερα την έκβαση ενδεχόμενης αιτήσεως. [...] Καθορίζει τα χαρακτηριστικά ενός ενιαίου τύπου συνοπτικών εντύπων τα οποία αποκαλούνται “συνοπτικές αιτήσεις” και έχουν σχεδιαστεί για την ελάφρυνση του φόρτου που συνεπάγεται για τις επιχειρήσεις και τις αρχές ανταγωνισμού η υποβολή πολλαπλών αιτήσεων στις περιπτώσεις διασυνοριακών καρτέλ μεγάλης κλίμακας.»

Το ιταλικό δίκαιο

- 15 Στις 15 Φεβρουαρίου 2007 η AGCM εξέδωσε την ανακοίνωση σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων κατά το άρθρο 15 του νόμου 287 της 10ης Οκτωβρίου 1990 (Comunicazione sulla non imposizione e sulla riduzione delle sanzioni ai sensi dell'articolo 15 della legge 10 ottobre 1990, n. 287), η οποία περιέχει το ιταλικό πρόγραμμα επιείκειας (στο εξής: εθνικό πρόγραμμα επιείκειας).
- 16 Το άρθρο 16 του εθνικού προγράμματος επιείκειας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Συνοπτική αίτηση», ορίζει τα εξής:

«Εάν η Επιτροπή βρίσκεται σε περισσότερο κατάλληλη θέση για να εξετάσει την υπόθεση και να κινήσει τη διαδικασία έρευνας, η επιχείρηση που έχει υποβάλει ή προτίθεται να υποβάλει στην Επιτροπή αίτηση με αντικείμενο τη μη επιβολή κυρώσεων μπορεί να υποβάλει στην Αρχή παρόμοια αίτηση επιείκειας η οποία συντάσσεται με τη λεγόμενη “συνοπτική” μορφή, εφόσον φρονεί ότι η Αρχή είναι επίσης σε θέση να παρέμβει εν προκειμένω. Δυνάμει του [σημείου] 14 της ανακοινώσεως [για τη συνεργασία], η Επιτροπή βρίσκεται σε περισσότερο κατάλληλη θέση όταν μία ή περισσότερες συμφωνίες ή πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων των δικτύων παρόμοιων συμφωνιών ή πρακτικών, επηρεάζουν τον ανταγωνισμό σε περισσότερα των τριών κράτη μέλη.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 17 Στις 5 Ιουνίου 2007 η DHL υπέβαλε στην Επιτροπή αίτηση περί μη επιβολής προστίμου όσον αφορά διάφορες παραβάσεις του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης στον τομέα των υπηρεσιών διεθνούς διαμετακόμισης εμπορευμάτων. Στις 24 Σεπτεμβρίου 2007 η Επιτροπή χορήγησε στην DHL καθεστώς απαλλαγής υπό όρους σχετικά με ολόκληρο τον τομέα των διεθνών εμπορευματικών μεταφορών, δηλαδή τις θαλάσσιες, τις αεροπορικές και τις οδικές διαμετακομίσεις. Επιπλέον, στις 20 Δεκεμβρίου 2007, η DHL διαβίβασε στην Επιτροπή ορισμένα στοιχεία σχετικά με συμπεριφορές στον τομέα των διεθνών οδικών μεταφορών εμπορευμάτων στην Ιταλία. Τον Ιούνιο του 2008 η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει έρευνα μόνο σχετικά με το τμήμα της συμπράξεως που αφορούσε τις υπηρεσίες διεθνούς αεροπορικής διαμετακόμισης, καταλείποντας στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού τη δυνατότητα διερεύνησης των παραβάσεων σχετικά με τις υπηρεσίες θαλάσσιας και οδικής διαμετακόμισης.
- 18 Παράλληλα, στις 12 Ιουλίου 2007, η DHL υπέβαλε στην AGCM συνοπτική αίτηση απαλλαγής κατ' εφαρμογή του εθνικού προγράμματος επιείκειας. Με την αίτηση αυτή, η DHL παρέσχε πληροφορίες σχετικά με παράνομες συμπεριφορές στην αγορά της διακίνησης και των διεθνών μεταφορών εμπορευμάτων. Κατά την AGCM, η δήλωση αυτή αφορούσε μόνον τον τομέα των θαλάσσιων και αεροπορικών διεθνών μεταφορών εμπορευμάτων, εξαιρουμένων των οδικών μεταφορών. Ωστόσο, κατά την DHL, η συνοπτική αυτή αίτηση αφορούσε παράνομες συμπεριφορές που είχαν παρατηρηθεί σε ολόκληρη την αγορά της διακίνησης και των διεθνών μεταφορών εμπορευμάτων. Η DHL διευκρίνισε ότι καίτοι ήταν αληθές ότι η από 12 Ιουλίου 2007 αίτησή της δεν περιλάμβανε

συγκεκριμένα και ειδικά παραδείγματα συμπεριφορών που είχαν παρατηρηθεί στο πλαίσιο των οδικών μεταφορών εμπορευμάτων, εντούτοις αυτό οφειλόταν στο γεγονός ότι δεν είχαν ακόμα αποκαλυφθεί τέτοιες περιπτώσεις.

- 19 Στις 23 Ιουνίου 2008 η DHL υπέβαλε στην AGCM συμπληρωματική συνοπτική αίτηση απαλλαγής, επιπλέον της αρχικής αιτήσεως της 12ης Ιουλίου 2007, με σκοπό να επεκτείνει ρητώς την τελευταία αυτή αίτηση και στον τομέα των διεθνών οδικών μεταφορών εμπορευμάτων. Με την αίτηση αυτή, η DHL δήλωσε ότι «η παρούσα δήλωση συνιστά για κάθε σκοπό και ως προς όλες τις συνέπειες απλή συμπλήρωση της αιτήσεως της 12ης Ιουλίου 2007, καθόσον οι συμπληρωματικές συμπεριφορές τις οποίες αφορά δεν αποτελούν χωριστή παράβαση, μη καλυπτόμενη από την αρχική δήλωση, αλλά απλώς διαφορετική έκφανση των παραβάσεων που έχουν ήδη καταγγεληθεί και, κατά συνέπεια, η Επιτροπή τις έλαβε υπόψη προς τον σκοπό της χορηγήσεως καθεστώτος επιείκειας στην επιχείρηση».
- 20 Εν τω μεταξύ, στις 5 Νοεμβρίου 2007, η Deutsche Bahn AG υπέβαλε στην Επιτροπή, εν ονόματι και των θυγατρικών της, στις οποίες περιλαμβάνεται και η Schenker Italiana SpA (στο εξής: Schenker), αίτηση απαλλαγής, σε πρώτο στάδιο, για τις θαλάσσιες μεταφορές εμπορευμάτων και, σε δεύτερο στάδιο, στις 19 Νοεμβρίου 2007, για τις οδικές μεταφορές εμπορευμάτων. Εκτός αυτού, στις 12 Δεκεμβρίου 2007, η Schenker υπέβαλε στην AGCM συνοπτική αίτηση επιείκειας, παρέχοντας πληροφορίες σχετικές με τις οδικές μεταφορές εμπορευμάτων στην Ιταλία.
- 21 Στις 20 Νοεμβρίου 2007 η Agility Logistics Srl (στο εξής: Agility) υπέβαλε στην Επιτροπή αίτηση μειώσεως του προστίμου, στο πλαίσιο των παραβάσεων που είχαν διαπραχθεί στην αγορά της διακίνησης και των διεθνών μεταφορών εμπορευμάτων. Στις 12 Μαΐου 2008 η Agility Logistics International υπέβαλε στην AGCM, επίσης για λογαριασμό της θυγατρικής της Agility, συνοπτική αίτηση επιείκειας, όσον αφορά την ιταλική σύμπραξη σχετικά με τις οδικές μεταφορές εμπορευμάτων.
- 22 Στις 18 Νοεμβρίου 2009 η AGCM κίνησε διαδικασία προκειμένου να διαπιστώσει ενδεχόμενες παραβάσεις του άρθρου 101 ΣΛΕΕ στον τομέα της διεθνούς μεταφοράς εμπορευμάτων.
- 23 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, που εκδόθηκε στις 15 Ιουνίου 2011, η AGCM έκρινε ότι πολλές επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων οι DHL, Schenker και Agility, είχαν μετάσχει, κατά παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, σε σύμπραξη στον τομέα των υπηρεσιών διεθνούς οδικής διαμετακόμισης εμπορευμάτων από και προς την Ιταλία.
- 24 Με την απόφαση αυτή, η AGCM αναγνώρισε ότι η Schenker ήταν η πρώτη εταιρία στην Ιταλία που ζήτησε τη μη επιβολή προστίμων για την οδική μεταφορά εμπορευμάτων. Κατ' εφαρμογή του εθνικού προγράμματος επιείκειας, δεν επιβλήθηκε πρόστιμο στην εν λόγω εταιρία. Αντιθέτως, τόσο η DHL όσο και η Agility καταδικάστηκαν στην καταβολή προστίμων, τα οποία μειώθηκαν εν συνεχεία, αντιστοίχως, κατά 49 % και 50 % σε σχέση με το αρχικό ποσό. Η AGCM έκρινε επίσης ότι, με την από 12 Ιουλίου 2007 αίτησή της, η DHL είχε ζητήσει τη μη επιβολή προστίμου μόνον όσον αφορά τις αεροπορικές και τις θαλάσσιες μεταφορές εμπορευμάτων, καθόσον η αίτηση που αφορούσε τις οδικές μεταφορές υποβλήθηκε από την επιχείρηση αυτή μόλις στις 23 Ιουνίου 2008.
- 25 Η DHL προσέφυγε ενώπιον του Tribunale amministrativo regionale per il Lazio ζητώντας τη μερική ακύρωση της προσβαλλόμενης αποφάσεως, υποστήριξε δε, μεταξύ άλλων, ότι κακώς δεν της δόθηκε με την απόφαση αυτή η πρώτη θέση στην κατάταξη του εθνικού προγράμματος επιείκειας και συνεπώς, το πλεονέκτημα της μη επιβολής προστίμου. Κατά την DHL, οι αρχές του δικαίου της Ένωσης υποχρεώνουν την εθνική αρχή που παραλαμβάνει συνοπτική αίτηση επιείκειας να εκτιμά την αίτηση αυτή λαμβάνοντας υπόψη την κύρια αίτηση απαλλαγής την οποία έχει υποβάλει η ίδια εταιρία στην Επιτροπή. Επιπλέον, η DHL υποστήριξε ότι οι συνοπτικές αιτήσεις που υπέβαλαν οι Schenker και Agility στην AGCM ήταν απαράδεκτες.

- 26 Το Tribunale amministrativo regionale per il Lazio απέρριψε την προσφυγή της DHL στηριζόμενο στην αρχή της αυτοτέλειας και της ανεξαρτησίας των διαφόρων προγραμμάτων επιείκειας και των σχετικών με αυτά αιτήσεων.
- 27 Η DHL άσκησε αναίρεση κατά της πρωτόδικης απόφασεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Η εταιρία αυτή υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση παραβιάζει τις αρχές που απορρέουν, μεταξύ άλλων, από την ανακοίνωση για τη συνεργασία και από το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ. Κατά την DHL, οι κανόνες και τα μέσα του ΕΔΑ είναι δεσμευτικά για την AGCM, στο μέτρο που η τελευταία συνιστά εθνική αρχή ανταγωνισμού μετέχουσα στο δίκτυο αυτό.
- 28 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Consiglio di Stato αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«Πρέπει τα άρθρα 101 ΣΛΕΕ, 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και 11 του κανονισμού 1/2003 να ερμηνευθούν κατά την έννοια ότι:

- 1) οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού δεν μπορούν, κατά την πρακτική που ακολουθούν, να αποκλίνουν από τα μέσα που έχει καθορίσει και υιοθετήσει το ευρωπαϊκό δίκτυο ανταγωνισμού, και ειδικότερα από το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας, σε υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης, χωρίς τούτο να έρχεται σε αντίθεση με όσα το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης επισήμανε με τις σκέψεις 21 και 22 της αποφάσεως [Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389)]·
- 2) μεταξύ της κύριας αιτήσεως απαλλαγής που έχει υποβάλει ή ετοιμάζεται να υποβάλει μια επιχείρηση στην Επιτροπή και της συνοπτικής αιτήσεως απαλλαγής που αυτή έχει υποβάλει σε εθνική αρχή ανταγωνισμού για την ίδια σύμπραξη υπάρχει νομικός δεσμός τέτοιος ώστε η εθνική αρχή ανταγωνισμού —παρά το περιεχόμενο της παραγράφου 38 της ανακοινώσεως της Επιτροπής για τη συνεργασία στο πλαίσιο του δικτύου των αρχών ανταγωνισμού— οφείλει, βάσει της παραγράφου 22 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ (νυν παράγραφος 24 κατά την αρίθμηση του πρότυπου προγράμματος του ΕΔΑ του 2012) και της σχετικής επεξηγηματικής σημειώσεως 45 (νυν επεξηγηματική σημείωση 49 κατά την αρίθμηση του πρότυπου προγράμματος του ΕΔΑ του 2012):
 - να αξιολογήσει τη συνοπτική αίτηση απαλλαγής υπό το πρίσμα της κύριας αιτήσεως, αρκεί η συνοπτική αίτηση να αποδίδει πιστά το περιεχόμενο της κύριας αιτήσεως·
 - επικουρικώς —εφόσον εκτιμά ότι η συνοπτική αίτηση που έχει παραληφθεί έχει καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής στενότερο από αυτό της κύριας αιτήσεως που υποβλήθηκε από την ίδια επιχείρηση, για την οποία η Επιτροπή έχει χορηγήσει απαλλαγή υπό όρους στην εν λόγω επιχείρηση— να έλθει σε επαφή με την Επιτροπή ή την ίδια την επιχείρηση, με σκοπό να διαπιστωθεί αν μετά την υποβολή της συνοπτικής αιτήσεως η επιχείρηση εντόπισε, κατόπιν εσωτερικής έρευνας, συγκεκριμένα και ειδικά παραδείγματα συμπεριφορών στον τομέα που φέρεται ότι καλύπτεται από την κύρια αίτηση απαλλαγής, αλλά όχι από τη συνοπτική·
- 3) βάσει των παραγράφων 3 και 22 έως 24 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ και των σχετικών επεξηγηματικών σημειώσεων 8, 41, 45 και 46, και λαμβανομένων υπόψη των τροποποιήσεων που εισήγαγαν οι παράγραφοι 24 έως 26 του πρότυπου προγράμματος του ΕΔΑ του 2012 και των σχετικών επεξηγηματικών σημειώσεων 44 και 49, εθνική αρχή ανταγωνισμού η οποία, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, εφάρμοζε πρόγραμμα επιείκειας όπως αυτό της κύριας δίκης, μπορούσε νόμιμα να παραλάβει, για δεδομένη μυστική σύμπραξη για την οποία μια πρώτη επιχείρηση είχε υποβάλει ή ετοιμαζόταν να υποβάλει στην Επιτροπή κύρια αίτηση απαλλαγής:
 - μόνο μία συνοπτική αίτηση απαλλαγής εκ μέρους της λόγω επιχειρήσεως, ή

- και άλλες, μεταγενέστερες συνοπτικές αιτήσεις απαλλαγής υποβαλλόμενες από διάφορες επιχειρήσεις, οι οποίες είχαν υποβάλει στην Επιτροπή, με την κύρια διαδικασία, αίτηση απαλλαγής “μη δυναμένη να γίνει δεκτή” ή αίτηση μείωσης του πρόστιμου, και ειδικότερα όταν οι κύριες αιτήσεις των τελευταίων επιχειρήσεων ήσαν μεταγενέστερες της χορήγησης απαλλαγής υπό όρους στην πρώτη επιχείρηση;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 29 Με το πρώτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ’ ουσίαν να διευκρινιστεί αν οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, και ειδικότερα το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και ο κανονισμός 1/2003, έχουν την έννοια ότι τα μέσα που προβλέπονται στο πλαίσιο του ΕΔΑ, ιδιαιτέρως δε το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ, έχουν δεσμευτικό αποτέλεσμα έναντι των εθνικών αρχών ανταγωνισμού.
- 30 Κατά πάγια νομολογία, ο μηχανισμός συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής και των δικαστηρίων των κρατών μελών, ο οποίος καθιερώθηκε με το κεφάλαιο IV του κανονισμού 1/2003, αποβλέπει στη διασφάλιση της συνεπούς εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού εντός των κρατών μελών (βλ., συναφώς, αποφάσεις X, C-429/07, EU:C:2009:359, σκέψη 20, και Tele2 Polska, C-375/09, EU:C:2011:270, σκέψη 26).
- 31 Κατά την αιτιολογική σκέψη 15 του κανονισμού 1/2003, η Επιτροπή και οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών αποτελούν από κοινού ένα δίκτυο στενά συνεργαζόμενων δημόσιων αρχών με σκοπό την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης. Συναφώς, το σημείο 1 της ανακοίνωσης για τη συνεργασία διευκρινίζει ότι το εν λόγω δίκτυο αποτελεί έναν μηχανισμό για διαβουλεύσεις και συνεργασία στο πλαίσιο της εφαρμογής και επιβολής της πολιτικής ανταγωνισμού της Ένωσης.
- 32 Επομένως, το ΕΔΑ, αποβλέποντας στην προώθηση του διαλόγου και της συνεργασίας στο πλαίσιο εφαρμογής της πολιτικής ανταγωνισμού, δεν έχει εξουσία να θεσπίζει νομικά δεσμευτικούς κανόνες.
- 33 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ούτε η ανακοίνωση για τη συνεργασία ούτε η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων σε υποθέσεις συμπράξεων (καρτέλ) (ΕΕ 2006, C 298, σ. 17, στο εξής: ανακοίνωση για την επιείκεια) δεσμεύουν τα κράτη μέλη (βλ. απόφαση Pfleiderer, C-360/09, EU:C:2011:389, σκέψη 21).
- 34 Επιπλέον, επισημαίνεται ότι, δεδομένου ότι εκδόθηκαν στο πλαίσιο του ΕΔΑ, τόσο η ανακοίνωση για τη συνεργασία όσο και η ανακοίνωση για την επιείκεια δημοσιεύθηκαν στη σειρά C της *Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης* η οποία, σε αντίθεση με τη σειρά L της εφημερίδας αυτής, δεν έχει ως αντικείμενο τη δημοσίευση πράξεων νομικώς δεσμευτικών, αλλά μόνον πληροφοριών, συστάσεων και γνώμων που αφορούν την Ένωση (αποφάσεις Polska Telefonía Cyfrowa, C-410/09, EU:C:2011:294, σκέψη 35, και Expedia, C-226/11, EU:C:2012:795, σκέψη 30).
- 35 Επομένως, οι ανακοινώσεις αυτές δεν είναι ικανές να δημιουργήσουν υποχρεώσεις εις βάρος των κρατών μελών.
- 36 Όσον αφορά, ειδικότερα, το καθεστώς επιείκειας από το οποίο επωφελούνται, εντός της Ένωσης, οι επιχειρήσεις που συνεργάζονται με την Επιτροπή ή με τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού προκειμένου να αποκαλυφθούν οι παράνομες συμπράξεις, διαπιστώνεται ότι ούτε οι διατάξεις της ΣΛΕΕ ούτε ο κανονισμός 1/2003 προβλέπουν κοινούς κανόνες επιείκειας (απόφαση Pfleiderer, C-360/09, EU:C:2011:389, σκέψη 20). Επομένως, δεδομένου ότι στο επίπεδο της Ένωσης δεν υπάρχει κεντρικό σύστημα παραλαβής και αξιολόγησης αιτήσεων επιείκειας σχετικών με παραβάσεις του

άρθρου 101 ΣΛΕΕ, η διαδικασία διεκπεραίωσης τέτοιων αιτήσεων υποβαλλόμενων ενώπιον εθνικής αρχής ανταγωνισμού καθορίζεται από την τελευταία, κατ' εφαρμογή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο αυτή υπάγεται.

- 37 Συναφώς, προστίθεται ότι η ανακοίνωση για την επιείκεια αφορά μόνον τα προγράμματα επιείκειας που εφαρμόζονται από την ίδια την Επιτροπή (απόφαση Pfleiderer, C-360/09, EU:C:2011:389, σκέψη 21).
- 38 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ δεν έχει δεσμευτική ισχύ έναντι των δικαστηρίων των κρατών μελών (απόφαση Pfleiderer, C-360/09, EU:C:2011:389, σκέψη 22).
- 39 Εντούτοις, η DHL υποστήριξε ότι η νομολογία αυτή αφορά αποκλειστικά τα εθνικά δικαστήρια και όχι τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού. Κατά την DHL, το συμπέρασμα που συνήγαγε το Δικαστήριο στην υπόθεση Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389) μπορούσε να δικαιολογηθεί μόνον από το ότι οι επίμαχες διατάξεις δεν είχαν άμεσο αποτέλεσμα και ότι, ως εκ τούτου, τα εθνικά δικαστήρια δεν είχαν δυνατότητα να τις εφαρμόσουν στις αστικές και διοικητικές διαφορές.
- 40 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.
- 41 Αφενός, δεδομένου ότι, σύμφωνα με το άρθρο 35, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003, τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν εθνικά δικαστήρια ως εθνικές αρχές ανταγωνισμού, θα υπήρχε κίνδυνος να υπονομευθεί η ομοιόμορφη εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης στα κράτη μέλη. Συγκεκριμένα, ο δεσμευτικός χαρακτήρας του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ θα ήταν περισσότερο ή λιγότερο έντονος αναλόγως της φύσης, δικαστικής ή διοικητικής, των εθνικών αρχών ανταγωνισμού των διαφόρων κρατών μελών.
- 42 Αφετέρου, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το πρόγραμμα επιείκειας που έχει θεσπίσει η Επιτροπή μέσω της ανακοίνωσης για την επιείκεια δεν είναι δεσμευτικό έναντι των κρατών μελών (απόφαση Kone κ.λπ., C-557/12, EU:C:2014:1317, σκέψη 36). Η διαπίστωση αυτή ισχύει επίσης για το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ.
- 43 Επιπλέον, το επιχείρημα που προβάλλει η DHL ότι οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού δεσμεύτηκαν επισήμως να τηρούν τις αρχές που ορίζονται με την ανακοίνωση για τη συνεργασία δεν επηρεάζει, υπό το πρίσμα του δικαίου της Ένωσης, το νομικό κύρος της ανακοίνωσης αυτής ούτε το νομικό κύρος του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ.
- 44 Κατόπιν των ανωτέρω εκτιμήσεων, η απάντηση που πρέπει να δοθεί στο πρώτο ερώτημα είναι ότι οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, και ειδικότερα το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και ο κανονισμός 1/2003, έχουν την έννοια ότι τα μέσα που αποφασίζονται στο πλαίσιο του ΕΔΑ, ιδιαιτέρως δε το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ, δεν έχουν δεσμευτικό αποτέλεσμα έναντι των εθνικών αρχών ανταγωνισμού.

Επί του δεύτερου ερωτήματος

- 45 Με το δεύτερο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, πρώτον, αν οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, ειδικότερα το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και ο κανονισμός 1/2003, έχουν την έννοια ότι, μεταξύ της αιτήσεως απαλλαγής που έχει υποβάλει ή ετοιμάζεται να υποβάλει μια επιχείρηση στην Επιτροπή και της συνοπτικής αιτήσεως που η ίδια επιχείρηση έχει υποβάλει σε εθνική αρχή ανταγωνισμού για την ίδια σύμπραξη υπάρχει νομικός δεσμός ο οποίος υποχρεώνει την εν λόγω εθνική αρχή να αξιολογήσει τη συνοπτική αίτηση υπό το πρίσμα της αιτήσεως απαλλαγής, εφόσον η συνοπτική αίτηση αποδίδει πιστά το περιεχόμενο της αιτήσεως απαλλαγής που έχει υποβληθεί στην Επιτροπή. Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν, στην περίπτωση που η

συνοπτική αίτηση έχει καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής στενότερο από αυτό της αιτήσεως απαλλαγής, η εθνική αρχή ανταγωνισμού οφείλει να έλθει σε επαφή με την Επιτροπή ή την ίδια την επιχείρηση, με σκοπό να διαπιστωθεί αν η εν λόγω επιχείρηση εντόπισε συγκεκριμένα και ειδικά παραδείγματα παράνομων συμπεριφορών στον τομέα που φέρεται ότι καλύπτεται από την αίτηση απαλλαγής, αλλά όχι από τη συνοπτική αίτηση.

Επί του παραδεκτού

- 46 Τόσο η Agility όσο και η Γαλλική Κυβέρνηση προέβαλαν ένσταση απαραδέκτου του πρώτου σκέλους του δεύτερου ερωτήματος για τον λόγο, αντιστοίχως, ότι στερείται λυσιτέλειας και ότι είναι υποθετικής φύσεως.
- 47 Κατά τους ανωτέρω, στη διαφορά της κύριας δίκης, το ζήτημα που τίθεται έγκειται στο να διευκρινιστεί αν μια συνοπτική αίτηση πρέπει να ερμηνευτεί υπό το πρίσμα της αιτήσεως απαλλαγής που έχει υποβληθεί στην Επιτροπή στην περίπτωση που οι δύο αυτές αιτήσεις δεν έχουν το ίδιο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής. Αντιθέτως, με το κυρίως ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν, στην περίπτωση που η συνοπτική αίτηση αποδίδει πιστά το περιεχόμενο της αιτήσεως απαλλαγής που έχει υποβληθεί στην Επιτροπή, η εν λόγω συνοπτική αίτηση πρέπει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα της κύριας αιτήσεως.
- 48 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ αυτού και των εθνικών δικαστηρίων την οποία έχει θεσμοθετήσει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, μόνο στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο εκδικάζει τη διαφορά και πρέπει να αναλάβει την ευθύνη της δικαστικής αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί, απόκειται να εκτιμήσει, με γνώμονα τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για να είναι σε θέση να εκδώσει την απόφασή του όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Συνεπώς, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται, κατ' αρχήν, να απαντήσει (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις *Kamberaj*, C-571/10, EU:C:2012:233, σκέψη 40, καθώς και *Banco Privado Português και Massa Insolvente do Banco Privado Português*, C-667/13, EU:C:2015:151, σκέψη 34).
- 49 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο μπορεί να μην αποφανθεί επί αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε εθνικό δικαστήριο μόνον όταν προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης που ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή επίσης όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις *Kamberaj*, C-571/10, EU:C:2012:233, σκέψη 42, και *Banco Privado Português και Massa Insolvente do Banco Privado Português*, C-667/13, EU:C:2015:151, σκέψη 36).
- 50 Τούτο δεν συμβαίνει εν προκειμένω.
- 51 Συγκεκριμένα, διαπιστώνεται ότι, αφενός, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, στις 5 Ιουνίου 2007, η DHL υπέβαλε στην Επιτροπή αίτηση περί μη επιβολής προστίμου όσον αφορά διάφορες παραβάσεις του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης στον τομέα των υπηρεσιών διεθνούς διαμετακόμισης εμπορευμάτων. Αφετέρου, στις 12 Ιουλίου 2007, η DHL υπέβαλε στην AGCM συνοπτική αίτηση απαλλαγής σχετική με παράνομες συμπεριφορές στην αγορά των υπηρεσιών διεθνούς μεταφοράς εμπορευμάτων από και προς την Ιταλία.

52 Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι οι AGCM και DHL διαφωνούν ως προς το ουσιαστικό περιεχόμενο της συνοπτικής αιτήσεως και, κατά συνέπεια, ως προς τις ενδεχόμενες συγκλίσεις ή αποκλίσεις σχετικά με το πεδίο εφαρμογής των επίμαχων στην κύρια δίκη αιτήσεων, δεν προκύπτει προδήλως ότι η απάντηση στο πρώτο σκέλος του δεύτερου ερωτήματος στερείται λυσιτέλειας για το αιτούν δικαστήριο.

53 Υπό τις συνθήκες αυτές, το πρώτο σκέλος του δεύτερου ερωτήματος πρέπει να κριθεί παραδεκτό.

Επί της ουσίας

54 Το σύστημα επιείκειας στηρίζεται στην αρχή ότι οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού απαλλάσσουν από την υποχρέωση καταβολής προστίμων την επιχείρηση που παραδέχεται τη συμμετοχή της σε σύμπραξη εφόσον είναι η πρώτη που παρέχει πληροφορίες από τις οποίες καθίσταται δυνατό, μεταξύ άλλων, να διαπιστωθεί παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ.

55 Κατά το σημείο 38 της ανακοίνωσης για τη συνεργασία, στον βαθμό που δεν υπάρχει κάποιο πλέγμα πλήρως εναρμονισμένων καθεστώτων επιείκειας που να καλύπτει το σύνολο της Ένωσης, μία αίτηση επιείκειας η οποία έχει υποβληθεί σε συγκεκριμένη αρχή δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί ως αίτηση επιείκειας με αποδέκτη οποιαδήποτε άλλη αρχή. Συγκεκριμένα, όπως διαπιστώθηκε με τη σκέψη 36 της παρούσας αποφάσεως, η διαδικασία διεκπεραίωσης αιτήσεων επιείκειας καθορίζεται από το δίκαιο του οικείου κράτους μέλους.

56 Συναφώς, το σημείο 1 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ επισημαίνει το συμφέρον που έχουν οι επιχειρήσεις να υποβάλουν αίτηση επιείκειας σε όλες τις αρχές ανταγωνισμού που είναι αρμόδιες να εφαρμόζουν το άρθρο 101 ΣΛΕΕ στο έδαφος όπου εκδηλώνονται οι επιπτώσεις της εκάστοτε παράβασης και οι οποίες είναι πιθανό να θεωρηθούν κατάλληλες να αναλάβουν δράση εναντίον της παραβάσεως αυτής.

57 Πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ότι οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού είναι ελεύθερες να θεσπίζουν προγράμματα επιείκειας και ότι καθένα από τα εν λόγω προγράμματα είναι αυτοτελές σε σχέση όχι μόνο με τα λοιπά εθνικά προγράμματα αλλά και με το πρόγραμμα επιείκειας της Ένωσης.

58 Η συνύπαρξη και η αυτοτέλεια που χαρακτηρίζουν τις σχέσεις μεταξύ του προγράμματος επιείκειας της Ένωσης και των αντίστοιχων εθνικών προγραμμάτων αποτελούν έκφανση του συστήματος παράλληλων αρμοδιοτήτων της Επιτροπής και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού το οποίο θέσπισε ο κανονισμός 1/2003.

59 Επομένως, στην περίπτωση σύμπραξης της οποίας τα αντίθετα προς τον ανταγωνισμό αποτελέσματα ενδέχεται να γίνουν αισθητά σε περισσότερα κράτη μέλη και, κατά συνέπεια, να προκαλέσουν την παρέμβαση περισσότερων αρχών ανταγωνισμού, καθώς και της Επιτροπής, η επιχείρηση η οποία επιθυμεί να επωφεληθεί από το καθεστώς επιείκειας δυνάμει της συμμετοχής της στην επίμαχη σύμπραξη έχει συμφέρον να υποβάλει αιτήσεις απαλλαγής όχι μόνο στην Επιτροπή αλλά και στις εθνικές αρχές που ενδέχεται να κριθούν αρμόδιες για την εφαρμογή του άρθρου 101 ΣΛΕΕ.

60 Η αυτοτέλεια των προγραμμάτων επιείκειας πρέπει κατ' ανάγκη να επεκταθεί στις διάφορες αιτήσεις απαλλαγής που υποβάλλονται στην Επιτροπή και στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού, δεδομένου ότι αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των προγραμμάτων αυτών. Συναφώς, επισημαίνεται ότι η αυτοτέλεια των αιτήσεων αυτών απορρέει απευθείας από το γεγονός ότι δεν υπάρχει, στο επίπεδο της Ένωσης, ενιαίο σύστημα αυτοενοχοποίησης των επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε συμπράξεις κατά παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ. Επιπλέον, η αυτοτέλεια αυτή δεν μπορεί να επηρεάζεται από το γεγονός ότι οι διάφορες αιτήσεις έχουν ως αντικείμενο την ίδια παράβαση του δικαίου ανταγωνισμού.

- 61 Η φερόμενη ύπαρξη νομικού δεσμού μεταξύ της αιτήσεως απαλλαγής που υποβάλλεται στην Επιτροπή και της συνοπτικής αιτήσεως που υποβάλλεται στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού, ο οποίος θεωρητικά υποχρεώνει τις εν λόγω αρχές να αξιολογούν την τελευταία αυτή αίτηση υπό το πρίσμα της αιτήσεως απαλλαγής, θέτει εν αμφιβόλω την αυτοτέλεια των διαφόρων αιτήσεων και, κατά συνέπεια, τη ratio του ίδιου του συστήματος των συνοπτικών αιτήσεων. Συγκεκριμένα, το σύστημα αυτό στηρίζεται στην αρχή σύμφωνα με την οποία, στο επίπεδο της Ένωσης, δεν υπάρχει μια ενιαία ή μια «κύρια» αίτηση επιείκειας υποβαλλόμενη παράλληλα με «δευτερεύουσες» αιτήσεις, αλλά αιτήσεις απαλλαγής υποβαλλόμενες στην Επιτροπή και συνοπτικές αιτήσεις υποβαλλόμενες στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού, η αξιολόγηση των οποίων απόκειται αποκλειστικά και μόνον στην αρχή στην οποία απευθύνονται.
- 62 Εν πάση περιπτώσει, καμία διάταξη του δικαίου της Ένωσης στον τομέα των συμπράξεων δεν επιβάλλει στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού την υποχρέωση να ερμηνεύουν τις συνοπτικές αιτήσεις υπό το πρίσμα ορισμένης αιτήσεως απαλλαγής υποβληθείσας στην Επιτροπή, τούτο δε ανεξαρτήτως του ζητήματος αν η συνοπτική αυτή αίτηση αποδίδει πιστά ή όχι το περιεχόμενο της υποβληθείσας στην Επιτροπή αιτήσεως.
- 63 Όσον αφορά, επιπλέον, την ενδεχόμενη υποχρέωση της εθνικής αρχής ανταγωνισμού να έλθει σε επαφή με την Επιτροπή ή την ίδια την επιχείρηση που της έχει υποβάλει συνοπτική αίτηση στην περίπτωση που η αίτηση αυτή έχει καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής στενότερο από αυτό της αιτήσεως απαλλαγής, επισημαίνεται ότι, όπως υπογράμμισε και ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 78 των προτάσεών του, ότι μια τέτοια υποχρέωση εμπεριέχει τον κίνδυνο περιορισμού του καθήκοντος συνεργασίας των αιτούντων επιείκειας, το οποίο αποτελεί έναν από τους πυλώνες του συστήματος επιείκειας.
- 64 Υπό τις συνθήκες αυτές, απόκειται στην επιχείρηση που ζητεί από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού να της χορηγήσουν το πλεονέκτημα του καθεστώτος επιείκειας να εξασφαλίσει ότι κάθε αίτηση την οποία υποβάλλει δεν περιέχει ασάφειες ως προς την έκτασή της, τούτο δε κατά μείζονα λόγο καθόσον, όπως επισημάνθηκε με τη σκέψη 62 της παρούσας αποφάσεως, δεν υπάρχει καμία υποχρέωση των εθνικών αρχών ανταγωνισμού να εκτιμούν τις συνοπτικές αιτήσεις υπό το πρίσμα ορισμένης αιτήσεως απαλλαγής υποβληθείσας στην Επιτροπή.
- 65 Η ερμηνεία αυτή, στηριζόμενη στην υποχρέωση της επιχείρησης να ενημερώσει τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού όταν διαπιστώνει ότι το πραγματικό περιεχόμενο της συμπράξεως είναι διαφορετικό από εκείνο που είχε αρχικώς δηλωθεί στις εν λόγω αρχές, ή από εκείνο που είχε γνωστοποιηθεί στην Επιτροπή, είναι η μοναδική που μπορεί να διασφαλίσει τον σεβασμό της αυτοτέλει των διαφόρων καθεστώτων επιείκειας.
- 66 Συγκεκριμένα, αν γίνει δεκτό ότι η απλή ευχέρεια των εθνικών αρχών ανταγωνισμού να ζητούν συμπληρωματικές πληροφορίες απευθυνόμενες στις επιχειρήσεις οι οποίες έχουν υποβάλει ενώπιόν τους συνοπτικές αιτήσεις αντικαθίσταται από υποχρέωση των εν λόγω αρχών να έλθουν σε επαφή με τις επιχειρήσεις αυτές ή με την Επιτροπή όταν οι σχετικές αιτήσεις έχουν καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής στενότερο από αυτό των αιτήσεων απαλλαγής που έχουν υποβληθεί στο θεσμικό αυτό όργανο, τούτο θα είχε ως συνέπεια την ιεράρχηση μεταξύ των εν λόγω αιτήσεων, κατά παράβαση του αποκεντρωμένου συστήματος που προβλέπει ο κανονισμός 1/2003.
- 67 Επομένως, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η ακόλουθη απάντηση:
- Οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, ειδικότερα το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και ο κανονισμός 1/2003, έχουν την έννοια ότι μεταξύ της αιτήσεως απαλλαγής που έχει υποβάλει ή ετοιμάζεται να υποβάλει μια επιχείρηση στην Επιτροπή και της συνοπτικής αιτήσεως που αυτή έχει υποβάλει σε εθνική αρχή ανταγωνισμού για την ίδια σύμπραξη δεν υπάρχει κανένας νομικός δεσμός που να

υποχρεώνει την εν λόγω εθνική αρχή να αξιολογήσει τη συνοπτική αίτηση υπό το πρίσμα της αιτήσεως απαλλαγής. Το ζήτημα αν η συνοπτική αίτηση αποδίδει πιστά ή όχι το περιεχόμενο της αιτήσεως απαλλαγής που έχει υποβληθεί στην Επιτροπή δεν ασκεί συναφώς επιρροή.

- Όταν η συνοπτική αίτηση που έχει υποβληθεί σε εθνική αρχή ανταγωνισμού έχει καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής στενότερο από αυτό της αιτήσεως απαλλαγής η οποία έχει υποβληθεί στην Επιτροπή, η εθνική αρχή ανταγωνισμού δεν υποχρεούται να έλθει σε επαφή με την Επιτροπή ή την ίδια την επιχείρηση, με σκοπό να διαπιστωθεί αν η εν λόγω επιχείρηση εντόπισε συγκεκριμένα και ειδικά παραδείγματα παράνομων συμπεριφορών στον τομέα που φέρεται ότι καλύπτεται από την αίτηση απαλλαγής, αλλά όχι από τη συνοπτική αίτηση.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 68 Με το τρίτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, ειδικότερα το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και ο κανονισμός 1/2003, έχουν την έννοια ότι, όταν μια πρώτη επιχείρηση έχει υποβάλει αίτηση απαλλαγής στην Επιτροπή, μόνον η επιχείρηση αυτή δύναται να υποβάλει συνοπτική αίτηση απαλλαγής σε εθνική αρχή ανταγωνισμού ή αν και άλλες επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν υποβάλει στην Επιτροπή αίτηση μείωσης του προστίμου, δικαιούνται επίσης να υποβάλουν συνοπτική αίτηση.

Επί του παραδεκτού

- 69 Η Ιταλική και η Αυστριακή Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι το τρίτο προδικαστικό ερώτημα είναι απαράδεκτο στο μέτρο που, με το ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει το εθνικό δίκαιο, ειδικότερα δε το εθνικό πρόγραμμα επιείκειας.
- 70 Κατά πάγια νομολογία, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να αποφαινεται, στο πλαίσιο προδικαστικής παραπομπής, επί του συμβατού εθνικής νομοθεσίας με το δίκαιο της Ένωσης ούτε να ερμηνεύει εθνικές νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις Jaeger, C-151/02, EU:C:2003:437, σκέψη 43, και Consorci Sanitari del Maresme, C-203/14, EU:C:2015:664, σκέψη 43).
- 71 Εντούτοις, στην υπό κρίση υπόθεση, από το τρίτο ερώτημα προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει το δίκαιο της Ένωσης, ειδικότερα δε το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και τον κανονισμό 1/2003, στο πλαίσιο λειτουργίας του συστήματος παράλληλων αρμοδιοτήτων που υπάρχει μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού, προκειμένου να καθοριστεί αν, κατ' εφαρμογή του εθνικού προγράμματος επιείκειας, η AGCM «μπορούσε νομίμως» να δεχτεί ορισμένες αιτήσεις απαλλαγής.
- 72 Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο πρέπει να δώσει χρήσιμη απάντηση στο αιτούν δικαστήριο, παρέχοντάς του τα ερμηνευτικά στοιχεία που εμπίπτουν στο δίκαιο της Ένωσης και στα οποία αυτό θα μπορέσει να στηριχθεί για να αποφανθεί επί της νομιμότητας της προσβαλλόμενης αποφάσεως.
- 73 Επομένως, το τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να κριθεί παραδεκτό.

Επί της ουσίας

- 74 Η αμφιβολία του αιτούντος δικαστηρίου από την οποία πηγάζει το εν λόγω προδικαστικό ερώτημα αφορά το γεγονός ότι το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ προέβλεπε ότι η πρόσβαση στο σύστημα των συνοπτικών αιτήσεων απαλλαγής στο εθνικό επίπεδο ήταν δυνατή στην επιχείρηση που είχε ζητήσει από την Επιτροπή τη μη επιβολή προστίμων, ενώ δεν προέκυπτε σαφώς αν το εν λόγω σύστημα ήταν προσβάσιμο και στις επιχειρήσεις που είχαν απλώς ζητήσει μείωση των προστίμων από το θεσμικό αυτό όργανο.

- 75 Η δυνατότητα επιχειρήσεως —η οποία δεν ήταν η πρώτη που υπέβαλε αίτηση απαλλαγής στην Επιτροπή και στην οποία, κατά συνέπεια, δεν μπορούσε να χορηγηθεί πλήρης απαλλαγή, παρά μόνο μείωση προστίμων— να υποβάλει συνοπτική αίτηση απαλλαγής στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού προβλέφθηκε ρητώς μόνο με το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ κατόπιν των τροποποιήσεων που υπέστη το εν λόγω πρόγραμμα κατά τη διάρκεια του 2012.
- 76 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το γεγονός ότι το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, δεν προέβλεπε ρητώς τη δυνατότητα των επιχειρήσεων που είχαν υποβάλει στην Επιτροπή αίτηση μείωσης προστίμου να υποβάλουν συνοπτική αίτηση απαλλαγής στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως απαγόρευση προς τις εν λόγω αρχές να δεχτούν, υπό τις συνθήκες αυτές, τέτοια συνοπτική αίτηση.
- 77 Συγκεκριμένα, όπως επισημάνθηκε με τη σκέψη 44 της παρούσας αποφάσεως, τα μέσα που προβλέπονται στο πλαίσιο του ΕΔΑ, ιδιαιτέρως δε το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ, δεν έχουν δεσμευτικό αποτέλεσμα έναντι των εθνικών αρχών ανταγωνισμού. Η εν λόγω έλλειψη δεσμευτικού χαρακτήρα έχει ως αποτέλεσμα, αφενός, να μην υποχρεούνται τα κράτη μέλη να ενσωματώνουν στα καθεστώτα επιείκειάς τους τις διατάξεις του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ, αλλά και, αφετέρου, να μην τους απαγορεύεται να θεσπίζουν, σε εθνικό επίπεδο, κανόνες που δεν περιέχονται στο εν λόγω πρότυπο πρόγραμμα ή που παρεκκλίνουν από αυτό, υπό τον όρο ότι η αρμοδιότητα αυτή ασκείται τηρουμένου του δικαίου της Ένωσης, ειδικότερα δε του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του κανονισμού 1/2003.
- 78 Η αρμοδιότητα που έχουν τα κράτη μέλη όσον αφορά τον καθορισμό των προγραμμάτων τους επιείκειας πρέπει όντως να ασκείται σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης, ιδιαιτέρως δε με τον κανονισμό 1/2003. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να καθιστούν αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης και, συγκεκριμένα, στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού, οφείλουν να μεριμνούν ώστε οι κανόνες που θεσπίζουν ή εφαρμόζουν να μη θίγουν την αποτελεσματική εφαρμογή των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ (αποφάσεις Pfleiderer, C-360/09, EU:C:2011:389, σκέψη 24, καθώς και Kone κ.λπ., C-557/12, EU:C:2014:1317, σκέψη 26).
- 79 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι τα προγράμματα επιείκειας αποτελούν χρήσιμα μέσα για την αποτελεσματική αποκάλυψη και πάταξη των παραβάσεων των κανόνων ανταγωνισμού και εξυπηρετούν, με τον τρόπο αυτό, τον σκοπό της αποτελεσματικής εφαρμογής των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ (αποφάσεις Pfleiderer, C-360/09, EU:C:2011:389, σκέψη 25).
- 80 Συναφώς, επισημαίνεται ότι η αποτελεσματική εφαρμογή του άρθρου 101 ΣΛΕΕ δεν παρακωλύει τη λειτουργία εθνικού καθεστώτος επιείκειας το οποίο επιτρέπει να γίνει δεκτή συνοπτική αίτηση απαλλαγής υποβαλλόμενη από επιχείρηση που δεν είχε προηγουμένως υποβάλει στην Επιτροπή αίτηση πλήρους απαλλαγής.
- 81 Αντιθέτως, η προσέγγιση αυτή είναι σύμφωνη με τον σκοπό και το πνεύμα βάσει των οποίων θεσπίστηκε το σύστημα των αιτήσεων επιείκειας. Συγκεκριμένα, το σύστημα αυτό αποβλέπει, μεταξύ άλλων, στη διευκόλυνση της αποκάλυψης συμπεριφορών οι οποίες αντιβαίνουν στο άρθρο 101 ΣΛΕΕ, με την παροχή κινήτρων προς τους μετέχοντες στις συμπράξεις να καταγγέλλουν τις συμπράξεις αυτές. Κατά συνέπεια, το σύστημα σκοπεί να ενθαρρύνει την υποβολή τέτοιων αιτήσεων και όχι να περιορίσει τον αριθμό τους.
- 82 Υπό την έννοια αυτή, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η ανακοίνωση για την επιείκεια έχει ως σκοπό να δημιουργήσει ένα κλίμα αβεβαιότητας εντός των συμπράξεων, ώστε να ενθαρρύνει την καταγγελία τους στην Επιτροπή (απόφαση LG Display και LG Display Taiwan κατά Επιτροπής, C-227/14 P, EU:C:2015:258, σκέψη 87). Η αβεβαιότητα αυτή οφείλεται μεταξύ άλλων στο γεγονός ότι ένας μόνος

μετέχων σε σύμπραξη είναι σε θέση να τύχει πλήρους απαλλαγής και ότι, ανά πάσα στιγμή, η Επιτροπή μπορεί, με πρωτοβουλία του εν λόγω μετέχοντος, να διαπιστώσει την ύπαρξη της συμπράξεως αυτής.

- 83 Στο πλαίσιο αυτό, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο μια επιχείρηση, η οποία δεν ήταν η πρώτη που υπέβαλε αίτηση απαλλαγής στην Επιτροπή και στην οποία, κατά συνέπεια, μπορεί να χορηγηθεί μόνο μείωση προστίμου, να είναι σε θέση, μέσω υποβολής συνοπτικής αιτήσεως απαλλαγής, να ενημερώσει πρώτη την εθνική αρχή ανταγωνισμού για την ύπαρξη της οικείας συμπράξεως. Στην περίπτωση αυτή, εάν η Επιτροπή αποφασίσει να μη συνεχίσει την έρευνά της όσον αφορά πραγματικά περιστατικά ίδια με τα καταγγελλθέντα ενώπιον της εθνικής αρχής, η ενδιαφερόμενη επιχείρηση μπορεί να τύχει πλήρους απαλλαγής δυνάμει του εθνικού προγράμματος επιείκειας.
- 84 Κατά συνέπεια, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, ειδικότερα το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και ο κανονισμός 1/2003, έχουν την έννοια ότι δεν απαγορεύουν στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού να δέχονται, υπό συνθήκες όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη, συνοπτική αίτηση απαλλαγής υποβαλλόμενη από επιχείρηση που έχει ήδη υποβάλει στην Επιτροπή όχι αίτηση πλήρους απαλλαγής αλλά αίτηση μείωσης προστίμων.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 85 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, και ειδικότερα το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και ο κανονισμός (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 101 [ΣΛΕΕ] και [102 ΣΛΕΕ], έχουν την έννοια ότι τα μέσα που προβλέπονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ανταγωνισμού, ιδιαιτέρως δε το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ανταγωνισμού, δεν έχουν δεσμευτικό αποτέλεσμα έναντι των εθνικών αρχών ανταγωνισμού.
- 2) Οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, ειδικότερα το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και ο κανονισμός 1/2003, έχουν την έννοια ότι μεταξύ της αιτήσεως απαλλαγής που έχει υποβάλει ή ετοιμάζεται να υποβάλει μια επιχείρηση στην Επιτροπή και της συνοπτικής αιτήσεως που αυτή έχει υποβάλει σε εθνική αρχή ανταγωνισμού για την ίδια σύμπραξη δεν υπάρχει κανένας νομικός δεσμός που να υποχρεώνει την εν λόγω εθνική αρχή να αξιολογήσει τη συνοπτική αίτηση υπό το πρίσμα της αιτήσεως απαλλαγής. Το ζήτημα αν η συνοπτική αίτηση αποδίδει πιστά ή όχι το περιεχόμενο της αιτήσεως απαλλαγής που έχει υποβληθεί στην Επιτροπή δεν ασκεί συναφώς επιρροή.

Όταν η συνοπτική αίτηση που έχει υποβληθεί σε εθνική αρχή ανταγωνισμού έχει καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής στενότερο από αυτό της αιτήσεως απαλλαγής η οποία έχει υποβληθεί στην Επιτροπή, η εθνική αρχή ανταγωνισμού δεν υποχρεούται να έλθει σε επαφή με την Επιτροπή ή την ίδια την επιχείρηση, με σκοπό να διαπιστωθεί αν η εν λόγω επιχείρηση εντόπισε συγκεκριμένα και ειδικά παραδείγματα παράνομων συμπεριφορών στον τομέα που φέρεται ότι καλύπτεται από την αίτηση απαλλαγής, αλλά όχι από τη συνοπτική αίτηση.

- 3) Οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, ειδικότερα το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και ο κανονισμός 1/2003, έχουν την έννοια ότι δεν απαγορεύουν στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού να δέχονται, υπό συνθήκες όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη, συνοπτική αίτηση απαλλαγής υποβαλλόμενη από επιχείρηση που έχει ήδη υποβάλει στην Επιτροπή όχι αίτηση πλήρους απαλλαγής αλλά αίτηση μείωσης προστίμων.

(υπογραφές)